

บทที่ 1 ฉันทกวี ๑

ลักษณะทั่วไปของภาษาเขมร ลक्षण: จูเฮาบสภาสาไฮ

ภาษาเขมรเป็นภาษาที่ใช้พูดในประเทศเขมรหรือราชอาณาจักรกัมพูชา และในจังหวัดต่าง ๆ ของประเทศไทยที่มีอาณาเขตติดต่อกับกัมพูชา มีประชากรที่มีเชื้อสายเขมร เช่น สุรินทร์ ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ อุบลราชธานี จันทบุรี ตราด นอกจากนี้ ภาษาเขมรยังใช้พูดในบริเวณดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขง ซึ่งอยู่ทางภาคใต้ของประเทศเวียดนาม

ภาษาเขมรจัดอยู่ในตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic) มีลักษณะทั่วไปเป็นภาษาคำโดด คือเป็นภาษาที่ไม่มีคำนำหน้านาม คำกริยาไปตามความสัมพันธ์ที่คำนั้นมีกับคำอื่น หรือตามกฎเกณฑ์ข้อบังคับทางไวยากรณ์ ประโยคภาษาเขมรประกอบด้วยคำที่ทำหน้าที่ประธาน กริยา และกรรม ส่วนขยายนามและกริยามักจะอยู่ตามหลังนามและกริยาที่ถูกขยาย ลักษณะคำส่วนใหญ่เป็นพยางค์เดี่ยวและคำสองพยางค์ คำหลายพยางค์มักจะเป็นคำประสม หรือเป็นคำยืมมาจากภาษาอื่น โดยเฉพาะภาษาบาลีและสันสกฤต (กาญจนา นาคสกุล. 2524 หน้า 1)

ลักษณะเด่นของภาษาเขมรที่สำคัญประการหนึ่งคือ ภาษาเขมรมีวิธีการสร้างคำ โดยการเติมหน่วยศัพท์ และเติมหน่วยกลางศัพท์ ในหน่วยคำมูลฐานทำให้หน่วยคำมูลฐานดังกล่าวซึ่งเป็นคำพยางค์เดี่ยวกลางเป็นคำสองพยางค์ ซึ่งลักษณะการสร้างคำดังกล่าวนี้ ตำราไวยากรณ์ไทยเรียกว่าการแผลงคำ

ภาษาเขมรเป็นภาษาที่ได้รับอิทธิพลจากภาษาต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะในด้านการยืมคำ ภาษาเขมรยืมคำส่วนใหญ่มาจากภาษาบาลีและสันสกฤต จากการศึกษาภาษาเขมรโบราณที่ปรากฏในจารึกต่าง ๆ พบว่า ภาษาเขมรยืมคำจากภาษาสันสกฤตมาใช้ในด้านการปกครอง การทหาร วรรณกรรม รวมทั้งใช้จารึกเรื่องราวต่าง ๆ ตั้งแต่ระยะเริ่มแรกของการก่อตั้งอาณาจักร ลักษณะการยืมคำจากภาษาสันสกฤตเข้ามาใช้ในภาษาเขมรจะนำมาใช้ในฐานะที่เป็นภาษาสูงกว่าภาษาเขมร เช่น ใช้จารึกข้อความส่วนที่สำคัญ เป็นต้นว่า บทสรรเสริญเทพเจ้า พระมหากษัตริย์ ส่วนภาษาเขมรจะใช้จารึกข้อความส่วนที่ไม่สำคัญ ได้แก่ รายนามของที่ถวาย และชื่อข้าทาสบริวารต่าง ๆ ต่อมาเมื่อพระพุทธศาสนาลัทธิเถรวาทเผยแผ่เข้ามาในดินแดนเขมร ประมาณต้นพุทธศตวรรษที่ 21 ภาษาเขมรจึงยืมคำภาษาบาลีเข้ามาใช้และใช้คำภาษาบาลีเป็นหลักในการสร้างคำใหม่สืบเนื่องต่อมาจนถึงปัจจุบัน

ภาษาไทยและภาษาเขมรถึงแม้ว่าจะเป็นภาษาคนละตระกูลภาษากัน แต่เนื่องจากไทยและเขมรมีอาณาเขตติดต่อกัน มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานทั้งในฐานะมิตรและศัตรู จึงทำให้มีคำยืมภาษาไทยในภาษาเขมรเป็นจำนวนมาก และขณะเดียวกันก็มีคำภาษาเขมรจำนวนมากที่ยืมมาใช้ในภาษาไทย นอกจากนี้ ยังปรากฏคำศัพท์ในภาษาไทยและภาษาเขมรอีกเป็นจำนวนมากเหมือนกัน เนื่องจากคำเหล่านั้นยืมมาจากแหล่งเดียวกัน คือจากภาษาบาลีและสันสกฤต

ภาษาเขมรนอกจากจะยืมคำมาจากภาษาสันสกฤต ภาษาบาลี และภาษาไทยแล้ว ภาษาเขมรยังยืมคำมาจากภาษาจีน ภาษาเวียดนาม และภาษาฝรั่งเศส โดยเฉพาะภาษาฝรั่งเศส เขมรได้ยืมคำจากภาษาฝรั่งเศสมาใช้เป็นจำนวนมากหลังจากที่เขมรถูกฝรั่งเศสปกครอง ภาษาฝรั่งเศสส่วนใหญ่ถูกยืมมาใช้ในภาษาพูดโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตเมืองหลวง

พยัญชนะภาษาเขมร ព្យញ្ជនៈភាសៃខ្មែរ

พยัญชนะภาษาเขมรมี 2 ลักษณะ คือ พยัญชนะตัวเต็ม 33 ตัว และพยัญชนะเขมรตัวเชิง 32 ตัว (ตัวที่ไม่มีเชิง คือ **ឡ** (ลอ) และพยัญชนะเขมรยังเขียนได้ 2 แบบเป็นรูปอักษรเขมรและอักษรมูล ซึ่งดัดแปลงมาจากอักษรปัลลวะในอินเดียตอนใต้ รูปอักษรเขมรคล้ายกับอักษรไทยมาก ทั้งนี้เนื่องจากอักษรไทยมีต้นแบบหรือดัดแปลงมาจากรูปอักษรตระกูลมอญ – เขมร

รูปพยัญชนะเขมรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมี 2 แบบ คือ รูปอักษรเขมรและรูปอักษรมูล

รูปอักษรเขมร **អក្សរជឿង**

มีลักษณะเป็นตัวอักษรตัวเอนหรืออักษรตัวตรง อักษรจเรียงเป็นตัวอักษรที่ประเทศกัมพูชาใช้ในปัจจุบัน โดยใช้ทั้งตัวเขียนและตัวพิมพ์ อักษรจเรียงได้พัฒนามาเป็นอักษรตัวตรงหรือ ออกซอร์โฌร์ **អក្សរឈរ** ซึ่งปัจจุบันนิยมใช้พิมพ์หนังสือพิมพ์ เพราะทำตัวพิมพ์ได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว

รูปอักษรมูล **អក្សរមូល** มีลักษณะโค้งกลม ตัวอักษรจะกว้างกว่าตัวอักษรเขมรหรือออกซอร์โฌร์ อักษรมูลใช้เขียนหนังสือธรรมะ เช่น พระไตรปิฎก อีกทั้งใช้เขียนถ้อยคำที่ต้องการให้เด่น เช่น ปากหัวข่าว ป้ายโฆษณา ชื่อบท ชื่อหัวเรื่อง เป็นต้น

อักษรมูลหรืออักษรขอมเป็นที่รู้จักกันดีในประเทศไทย เพราะในอดีตไทยเคยใช้อักษรมูลเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เช่น พระไตรปิฎก นิทานชาดก เป็นต้น

	ตัวอักษรจเรียง		ตัวอักษรมูล		เสียงอ่าน	ตัวอักษรที่ตรงกับ พยัญชนะไทย
	ตัวเต็ม	ตัวเจ็จ	ตัวเต็ม	ตัวเจ็จ		
1	ក	ក្រ	ក	ក្រ	กอ	ก
2	ខ	ខ្រ	ខ	ខ្រ	คอ	ข
3	គ	គ្រ	គ	គ្រ	โก	ค
4	ឃ	ឃ្រ	ឃ	ឃ្រ	โค	ฃ
5	ង	ង្រ	ង	ង្រ	งอ	ง

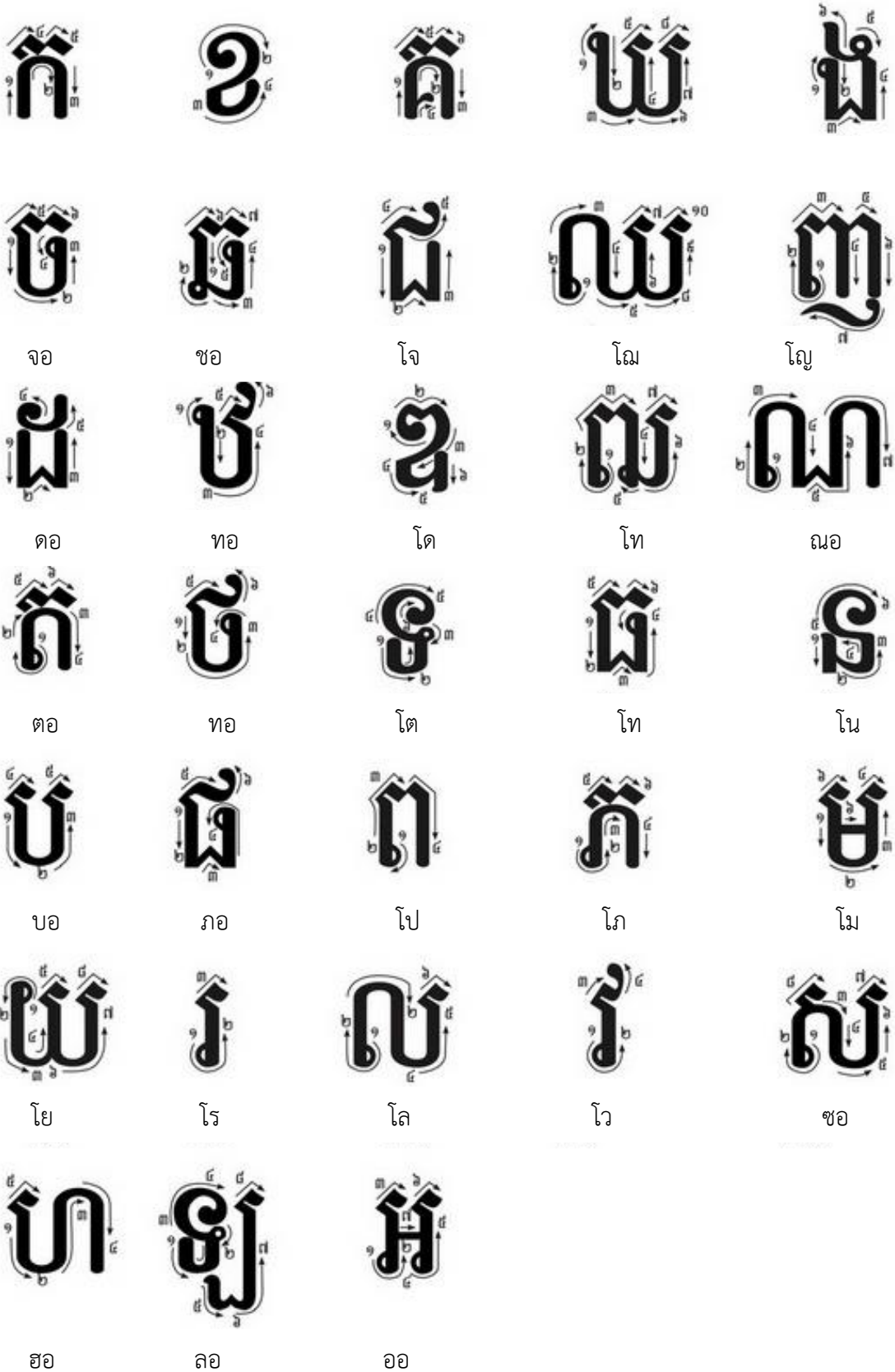
	ตัวอักษรเรียง		ตัวอักษรมูล		เสียงอ่าน	ตัวอักษรที่ตรงกับ พยัญชนะไทย
	ตัวเต็ม	ตัวเจ็ງ	ตัวเต็ม	ตัวเจ็ງ		
6	ច	្ក	ច	្ក	จอ	จ
7	ឆ	្ខ	ឆ	្ខ	ชอ	ฉ
8	ជ	្គ	ជ	្គ	โจ	ช
9	ឈ	្ឃ	ឈ	្ឃ	โฉม	ฉ
10	ញ	្ង	ញ	្ង	โญ	ญ
11	ដ	្ច	ដ	្ច	ดอ	ด
12	ប	្ឆ	ប	្ឆ	ทอ	ฐ
13	ត	្ជ	ត	្ជ	โต	ท
14	ល	្ឈ	ល	្ឈ	โท	ฒ
15	ណ	្ញ	ណ	្ញ	ณอ	ณ
16	ត	្ដ	ត	្ដ	ตอ	ต
17	ប	្ឋ	ប	្ឋ	ทอ	ถ
18	ទ	្ឌ	ទ	្ឌ	โต	ท
19	ជ	្ឍ	ជ	្ឍ	โท	ธ
20	ន	្ណ	ន	្ណ	โน	น
21	ប	្ត	ប	្ត	บอ	บ
22	ផ	្ត	ផ	្ត	ภอ	ผ
23	ត	្ត	ត	្ត	โป	พ

	ตัวอักษรเรียง		ตัวอักษรมูล		เสียงอ่าน	ตัวอักษรที่ตรงกับ พยัญชนะไทย
	ตัวเต็ม	ตัวเจ็ງ	ตัวเต็ม	ตัวเจ็ງ		
24	ក	ក្ន	ត	ត្ន	โก	ก
25	ម	ម្ន	ឃ	ឃ្ន	โม	ม
26	យ	យ្យ	ឃ	ឃ្យ	โย	ย
27	រ	រ្រ	រ	រ្រ	โร	ร
28	ល	ល្ន	ល	ល្ន	โล	ล
29	វ	វ្ន	វ	វ្ន	โว	ว
30	ស	ស្យ	ស	ស្យ	ซอ	ส
31	ហ	ហ្ន	ហ	ហ្ន	ฮอ	ท
32	ឡ	-	ឡ	-	ลอ	ฟ
33	អ	អ្ន	អ	អ្ន	ออ	อ

พยัญชนะภาษาเขมรที่มีเสียงคู่กัน

ក - គ	ខ - ឃ	ង៉ - ង	ច - ជ	ឆ - ឈ
កោ - កោ	คอ - โค	งอ - โง	จอ - โจ	ชอ - โฉ
ញ៉ - ញ	ដ - ឌ	ប៉ - ព	ណ - ន	ត - ទ
ญอ - โญ	ดอ - โด	ทอ - โท	ณอ - โน	ตอ - โต
ថ - ធ	ប - បឹ	ប៉ - ព	ផ - ភ	ម៉ - ម
ทอ - โท	บอ - โบ	ปอ - โป	ภอ - โภ	มอ - โม
យ៉ - យ	រ៉ - រ	ឡ - ល	រ៉ - រ	ស - សឹ
ยอ - โย	รอ - โร	ลอ - โล	วอ - โว	ซอ - โซ
ហ - ហឹ	អ - អឹ			
ฮอ - โฮ	ออ - โอ			

วิธีเขียนตัวอักษรภาษาเขมร

สระภาษาเขมร **ស្រះកាសាខ្មែរ**

รูปและเสียงสระในภาษาเขมรมี 2 รูป คือ สระจมหรือสระนิฮสัย **ស្រះនិស្ស័យ** และ
 สระลอยหรือสระเต็มตัว **ស្រះពេញតួ**

สระจมหรือสระนิฮสัย **ស្រះនិស្ស័យ**

รูปสระที่ไม่สามารถเขียนได้ตามคำฟัง ต้องประกอบกับรูปพยัญชนะจึงจะออกเสียงได้ มี 24
 รูป โดยรูปสระ 1 รูป ออกเสียงได้ 2 แบบ ขึ้นอยู่กับพยัญชนะที่สระประสมอยู่นั้นเป็นพยัญชนะใน
 กลุ่มเสียงอ หรือกลุ่มเสียงโ

	รูปสระ (อักษรเจี๋ยง)	รูปสระ (อักษรมูล)	คำอ่านสระ	ผสมพยัญชนะ กลุ่มอ	ผสมพยัญชนะ กลุ่มโ
1	ា	ា	อา / เอีย	កា	គា
2	ិ	ិ	เอะ / อิ	កិ	គិ
3	ឹ	ឹ	เอี้ย / อี	កឹ	គឹ
4	ុ	ុ	เออะ / อี	កុ	គុ
5	ឹ	ឹ	เออ / อือ	កឹ	គឹ
6	ុ	ុ	โอะ / อุ	កុ	គុ
7	ូ	ូ	โอ / อู	កូ	គូ
8	ួ	ួ	อัว	កួ	គួ
9	ៃ	ៃ	อาเออ / เออ	កៃ	គៃ
10	ឿ	ឿ	เอื่อ	កឿ	គឿ
11	ឿ	ឿ	เอี้ย	កឿ	គឿ

	รูปสระ (อักษรเจริยง)	รูปสระ (อักษรมูล)	คำอ่านสระ	ผสมพยัญชนะ กลุ่มออก	ผสมพยัญชนะ กลุ่มไอ
12	เ	เ	อาเอ / เอ	เก็	เค็
13	เ	เ	อาแอ / แอ	เก็	เค็
14	เ	เ	ไอ / อีย	เก็	เค็
15	เ	เ	อาโอ / โอ	เก็	เค็
16	เ	เ	เอา / อิว	เก็	เค็
17	อ	อ	อม / อุม	กั	คั
18	อ	อ	อ้อม / อุม	กั	คั
19	อ	อ	อำ / อ้วม	กั	คั
20	อ	อ	อัส / เอียส	กั	คั
21	อ	อ	เอ็ส / อีส	กั	คั
22	อ	อ	โอส / อุส	กั	คั
23	อ	อ	แอ็ส / อีส	กั	คั
24	อ	อ	อ้อส / อ้วส	กั	คั

สระลอยหรือสระเต็มตัว ស្រះពេញតួ

คือ รูปสระที่เขียนได้ตามลำพังไม่ต้องมีพยัญชนะเกาะเหมือนสระจม เป็นรูปสระที่มีเสียงพยัญชนะประสมอยู่ด้วย และเป็นสระพิเศษที่วางไว้ต้นคำในกรณีที่คำนั้นเป็นสระ ซึ่งใช้ได้เหมือนมีทั้งสระและพยัญชนะรวมกัน ลักษณะการใช้เหมือนสระ ฤ ฤา ฤา ในภาษาไทยปัจจุบัน

สระลอยนิยมใช้เขียนคำตามภาษาบาลี - สันสกฤต ที่ขึ้นต้นด้วยสระ แต่ก็ใช้เขียนที่เป็นภาษาเขมรแท้ได้เช่นกัน

	รูปสระ อักษรเจี๋ยง	รูปสระ อักษรมูล	คำอ่าน	ตัวอย่าง
1	អ	អរ	ออ	អនន្ត
2	អា	អា	อา	អានន្ត
3	តិ	ត	เอะ	តិសី
4	ឿ	ឿ	เอี้ย	ឿសាន
5	ខ	ខ	อุ	ខត្តរ
6	ឌ	ឌ	โอ	ឌិសថ
7	ឌី	ឌី	เออว	ឌីពុក
8	ប្រ	ប្រ	ริก	ប្រស្សី
9	ប្រ	ប្រ	รือ	ប្រ
10	ព្វ	ព្វ	ลิก	ព្វក
11	ព្វ	ព្វ	ลือ	ព្វ
12	ជ	ជ	แอ	ជណា
13	ព្វ	ព្វ	ไอ	ព្វដី

แบบฝึกหัด **លំហាត់**

ให้แจกแจงคำระหว่างพยัญชนะกับสระภาษาเขมร และเขียนคำอ่านให้ถูกต้อง

ตัวอย่าง	កាកី+ា.....កា.....	กาน้ำ
	កូ	กวน
	កាំ	กำ
	ខែ	เดือน
	ខោ	กางเกง
	ចៃ	เทา
	ចៅ	หลาน
	ដី	ดิน
	ជុះ	งอก
	ធ្លុះ	ไหม้
	តុ	โต๊ะ
	តើ	เตี้ย
	ថៅ	กระต่าย
	បេះ	เก็บ (ผลไม้)
	បោះ	โยน
	សា	ม้วน, เก็บ, กล้วย
	សេះ	ม้า
	ហៃ	แห่
	ហោះ	เหาะ
	ឡាំង	ดนตรีเขมรประเภทหนึ่ง
	អី	อะไร

អា	ไอ้
ក	คือ
គ	คู่, สอง
ង	ชั่ว
ឃ្លា	เชื้อ
ញ៉ា	เพศเมีย
ញ៉ា	กิน
ទា	เปิด
ទុះ	ตุ้
ងះ	ขนม
នេះ	นี้
ពី	จาก
ពូ	อา
ម៉ែ	หัวหน้า
ម៉ែ	แม่
យ៉ះ	อาการผิดหวัง
យ៉ា	ดูดำ, ดิเตียน
រាំ	รำ
រើ	เรไร
លា	ลา, ลาก่อน
លើ	บน